

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celetno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praha-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva t. telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izdaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Evropa - odloči se!

Proti nevarni igri z orožjem se je dvignil z vso resnostjo v imenu katoliške Cerkve svareči glas njenega poglavarja. Od včeraj naprej pa imamo tudi besedo največjega sodobnega državnika, Brianda, ki je v Zenevi zbranim diplomatom zaklical: Evropa se mora združiti, ako noče poginiti. Vsi odkriti prijatelji miru bodo Brianda hvaležni za njegovo veliko in lepo besedo in je samo želeti, da njegov plemeniti poziv najde v srcu evropskih državnikov globlje odmeva, ker sedanji kurz evropske politike, če se ne spremeni, nas vodi po najkrajši poti k novi strašni vojni, nas vodi v obubožanje in boljše življenje.

Ako se ne posreči prizadevanje za združenje Evrope, potem imamo v kratkem v Evropi dva mogočna bloka držav, katerih eden je za spremembo mirovnih pogojev in drugi nasproten. Oba si bosta stala nasproti kakor 1914 trozveza in ententa. Na čelu držav, ki zahtevajo spremembo mirovnih pogojev, stojita Italija in Nemčija, za obstoječe stanje pa je Francija s svojimi zavezniki. More se zgoditi neznamen, brezpomemben dogodek in vsa Evropa bo zaplamtela v strašnem vojnem požaru. Pripadnost k Društvu narodov bo od vseh držav zahtevala usodno odločitev: ali za ali proti — in tako nobena država ne bo mogla ostati nevtralna.

Mrzlično, nervozno ozračje, ki vonja po smodniku, povzroča najbolj velikansko oboroževanje vseh držav, pri čemer se uporabljajo vse moderne iznajdbe na polju kemije, elektrike, strupenih plinov in zrakoplovstva. Nova vojna se po svojih strahotnih sredstvih ne bi dala z ničemer do sedaj poznanim primerjati. Radi zračne vojne se bodo države v vsem svojem obsegu morale takoj spremeniti v en sam velik vojni tabor. Končalo bi se z uničenjem Evrope. Brez zmagovalcev in premagancev bi cvetoča Evropa ostala razdejano pogo-rišče, bodočim stotletjem govornica priča človeške strasti in zaslepljenosti. Narodom je treba dopovedati, da ga ni cilja, ki bi bil vreden tolikšnih žrtev. Proti vojni agitaciji je treba dvigniti mirovno propagando. Splošno mora prodreti spoznanje, da pred zgodovino in pred očmi večnega Boga tudi narodi morejo nositi obraz zločinskega morilca in ne le posamezniki. Vojsko kot sredstvo medsebojnega obračunavanja je treba postaviti na zatožni klopi: deshonorens la guerre! Osratomimo vojni, je klical Hugo po nemško-francoski vojni 1870. leta. Koliko bolj smo dolžni mi to storiti, ki smo doživeli nečloveškost svetovne vojne.

Priprava za bodočo krvavo vojno je že obstoječa gospodarska vojna evropskih držav, ki nas vodi v brezpogojno obubožanje. Svetovna vojna je itak vzela Evropi stoletno gospodarsko prvenstvo in ga izročila Anglosasom. Negospodarski sistem carinskih židov, s katerimi so obdane vse države, gospodarsko obubožanje samo pospešuje. Izmenjava blaga se umetno ovira, evropski trg je razdrobljen na nešteto drobcev, nasprotje narodnih interesov se umetno stopnjuje. Zaščitne carine davijo lasten trg, ker tudi druge države odgovarjajo, z enakimi ukrepi. Mesto da bi vsak narod prideloval in izdeloval, za kar ima naravne predpogoje in bi oskrboval tudi druge pokrajine, se vsaka država trudi, da vse sama producira. Posledica tega je, da cene rastejo, plače pa padajo. Kajti domači trgi so premajhni, da bi mogli porabiti nacionalno proizvodnjo. Tako vedno bolj obubožavajo delovne in kmečke mase evropskih narodov.

Razven tega se izvoz v prekomorske kraje vsako leto bolj krči. Tudi Južna Amerika, Azija, britanski dominijoni si ustvarjajo lastno industrijo in zapirajo svoj trg evropskim proizvodom. Tak gospodarski razvoj sili Evropo, da si gospodarsko bodočnost išče na lastnih, evropskih tleh, da se postopoma odpravijo carine in se za vso Evropo ustvari en sam evropski trg. Brez tega je resno ogrožena evropska industrija in kmetijsko gospodarstvo. Kanada, Amerika, Argentina, Rusija morejo namreč protizvajati cenejšo in boljše pšenico, ker imajo ugodnejše podnebje in ker ogromna razsežnost deviške, neizrabljene zemlje omogoča obsežnejše in cenejše pridelovanje s pomočjo strojev. Agrarni produkti evropskih držav imajo že danes višjo ceno na domačem trgu kakor uvoženi iz Amerike. In sčasoma bodo prekomorske države evropsko kmetijstvo sploh ubile, ako Evropa ne razširi in ne da prednost domačemu trgu pred inostranskimi. Nujno je to potrebno za rešitev evropskega kmeta in celotnega evropskega gospodarstva. Ker če bo enkrat kmet na tleh, tudi industrija ne bo delala, ker ne bo kupeca za njene izdelke.

Obubožanje evropskih mas in brezposelnost vodita do socialne revolucije in boljše življenja. Bati se je, da se bodo mase obudane

Grozote iz republike Liberije

Predsednik republike največji trgovec s sužnji — Strašne podrobnosti o lovih in o se mih „človeške živine“

London, 17. jan. os. Javno mnenje, katerega je odkritje strašnih razmer med sužnji v Liberiji tako raztogotilo, se ne more vpokojiti. »Morning Post« zahteva danes od svoje vlade, da se odločno zavzame, da se ta rana enkrat za vselej izpere. Ta list navaja grozne podrobnosti o položaju sužnjem in o postopanju raznih domačih ter ameriških trgovcev s temi zavrženci. Predsednik republike sam in visoki državni uradniki so se pečali z nakupovanjem in s prodajo sužnjem. Liberijanska republika šteje okrog dva milijona črncev. Od teh jih je samo nekaj manj kot pa 10.000, ki so svobodni, vsi drugi pa so v popolnem suženstvu. Stotisočim pa se godi slabše, kakor se je godilo sužnjem v poganskem Rimu ali v najbolj nedostopnih barbarskih krajih, kamor še ni segla evropska civilizacija.

Poročilo opisuje v podrobnostih pritožbe raznih šelov, ki izpovedujejo, da so prihajali evropski in ameriški trgovci oboroženi s puškami in biči, ter so z največjo krvooločnostjo lovili delavce za svoje plantaže. Ko so jih nabrali zadosti, brez ozira na to, če so bili družinski očete ali ne, so jih povezali v čete, ter jih med neprestanim pretepanjem odpeljali v svoje nasade. Državne oblasti so se skrivale, kadarkoli so se trgovci pojavljali po naselbinah. Poročilo navaja slučaje, da so celo starčke siloma vlekli iz vasi ter jih kakor napol gladne zverine z bičem silili na delo. Javno in brez

prikrivanja so posestniki plantaž izkoriščevali do mozga zasluženo prebivalstvo, javno in neprikrito so se vršili redni sejmi, na katerih so se sužnji prodajali. Moški sužnji so se lahko prodali za 4 funte (1000 Din), ženski sužnji pa za 6 funtov (1400 Din). Lepe in mlade ženske so se pa prodajale gor do 28.000 Din. Inozemski trgovci, kakor tudi domači privilegiranci so si nalovili na stotine ženskih sužnjem, jih izkoriščali do zadnjega ter jih napuljed poslali kakor živino na svoje plantaže. Mešanokrvni otroci, ki so se rodili iz teh barbarskih razmer, so bili takoj vrženi med najnižjo maso sužnjem v najbolj oddaljene kraje države, kjer so bili prepuščeni zopet drugim divjim lovem. Poročilo s posebnim ogorčenjem poudarja, kako so se skozi dolga leta uprizarjali pravcati lovi na male otroke, da bi se onemogočila njihova izobrazba v šolah. V Liberiji torej ni bilo potrebno nobeno šolstvo. Poročilo govori v posebnem poglavju o velikih organiziranih lovih na sužnje. Trgovci so prišli v veliki množini na konjih in pripeljali s seboj tudi pse, katere so spustili na prebivalce. V deželi vlada sistem prisilnega dela. Sužnji se zastavljajo kot garancija za neplačane dolgove. Domače suženstvo pa je vsakdanji običaj.

Kar je najhujše pri vsem tem, je dejstvo, da se je ves ta smrad in vsa ta grdobja protežirala od zgoraj, da so o teh razmerah bili zelo dobro poučeni gotovi evropski krogi, ki se prav čisto nič

niso sramovali sedeti v Društvu narodov pri istih mizi s predsednikom Kingom, ter mu prirejati veličastne sprejeme po evropskih prestolnicah. Se danes bi se najbrže nikdo ne bil zmedil za grozote v Liberiji, če bi ne bila ameriška konkurenca začela skrbeti angleške trgovce z gumijem. Američani so vzdrževali v Liberiji velikanske nasade gumijevih dreves. To se angleškimi trgovcem ni dopadlo. Svoj pritisk so izvajali na ta način, da so odkrili, pod kakšnimi nečloveškimi razmerami Američani, posebno družba Firestone, pridelujejo kavčuk.

Nezaslišano je tudi dejstvo, da liberijska republika sestoji iz osvobojenih črnih sužnjem, ki so bili iz Amerike prepeljani v to samostojno državo. Upravičeno bi smeli pričakovati, da bo narod, ki je poizkusil strašne dobrote suženstva, imel srce, da ga zatre, kadar bo samostojen. Zgodilo se je pa ravno nasprotno. Grozna odkritja preiskovalne komisije bodo imela za posledico, da se bo barbarska republika postavila pod nadzorstvo Društva narodov in da bo angleška vlada brezobzirno zahtevala, da se ustanovi stalen odbor za suženstva pri DN, kar je leta 1929 prepredila Francija. »Times« pristavljajo, da je še mnogo enake gnilobe na zemeljski obli, katera se iz diplomatskih ozirov prikriva, katero bo pa treba neusmiljeno izrezati, če bo naša civilizacija hotela ostati res vredna tega imena.

Grobni kamen za evropsko unijo?

Evropa razdeljena v dva ostro ločena labora

Anglija — Nemčija — Italija

Zeneva, 17. jan. kk. Evropska komisija se je danes dopoldne posvetovala o tem, ali naj se pošlje povabilo Rusiji in Turčiji. Ni pa prišla do nobenega zaključka. Dopoldanska seja se je po živahni debati odgodila na popoldne. Na dopoldanski seji je izjavil nemški zunanji minister dr. Curtius, da bi bila huda napaka, če bi se Evropa že vnaprej delila v dve skupini, tem bolj, ker imata Sovjetska Rusija in Turčija pri problemih, o katerih se ima vršiti debata, enake interese kakor v komisiji zastopanih 27 držav. Tudi sta obe državi že sodelovali pri važnih komisijah Društva narodov v Zenevi. Dr. Curtius je nastopil tudi za to, da je treba ti dve državi izrecno pozvati k sodelovanju, ker se moramo izogniti vsakemu nepotrebnemu nerazpoloženju. Norveški ministr. predsednik je nastopil za to, da se vse to vprašanje odgodi na poznejši čas, češ da je predlog prišel preveč presenetljivo. Romunski delegat Titulescu in jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković sta z nekaterimi drugimi delegati uveljavljala, da je evropska komisija dobila od plenarne seje Društva narodov nalogo, da vrši svoje delo v zvezi z neevropskimi članicami, kakor tudi z državami, ki niso včlanjene v Društvo narodov. Zato je vprašanje, ali je komisija sploh pooblaščenca, da sama od sebe razpoložila vabila za udeležbo pri delih komisije. V gotovem oziru je tudi angleški zunanji minister Henderson priznal to stališče, da je popolnoma soglasen s tem, da se povabita Rusija in Turčija. Popoldne je francoski zun. minister Briand govoril v imenu francoske vlade, ne pa kot predsednik komisije. Izjavil je odločno, da ima komisija izvršiti točno določen mandat plenarne seje Društva narodov. Kakor vsaka druga komisija Društva narodov mora tudi ta komisija delati, dokler ne konča svoje naloge, ki obstoja v tem, da preštudira možnosti evropskega združenja. Briand je odredil komisiji pravico, da bi smela sama od sebe spreminjati svoj sestavo. Sklep Društva narodov od meseca septembra izrecno ugotavlja, da sme in mora ta komisija za posamezne svrhe iskati zveze z drugimi državami. Zato je dana možnost, da posamezni pododbori te komisije pritegnejo tudi druge države za gotova dela. Stavil je predlog, da se naroči tajništvu Društva narodov, da ugotovi, ali so druge države pripravljene k sodelovanju in na katerih poljih in pri katerih posebnih vprašanjih. Nato je italijanski zunanji minister Grandi poudarjal nujnost, da se takoj povabita Rusija in Turčija. Ker se komisija kljub zopetni dveurni debati popoldne ni mogla zediniti, se je pod predsedstvom Brianda zopet imenoval odbor, ki naj najde formulo za sporazum.

Nato se je v komisiji začela debata o včerajšnjem referatu Colijnsa ter je kot prvi govornik nastopil angleški zunanji minister Henderson.

Hendersonove izjave

Henderson je podpiral Colijnsova svarila, in govor jugoslovanskega ministra dr. Marinkoviča, ki je izjavil, da so Colijnsova nazoriranja preveč ekskluzivna. Henderson je priznal, da si mu bila dejstva Colijnsovega referata znana, da pa ni vedel, kako resen je položaj. Ko se je l. 1927. po sklepu svetovne gospodarske konference skoro 30 držav izjavilo, da se strinjajo s sklepi te konference in s tem izrazile upanje, da se bodo razmere izboljšale, države vendar niso vedele, kakšne ovire gospodarske tradicije, političnega položaja itd. so nasprotovale uresničenju tedanjih sklepov, kljub temu pa so se sedaj udale mamljivim upom. Z gospodarsko razorožitvijo je popolnoma tako kakor s politično. Posamezniki tega ne more izvršiti, tu pa gre samo za to, da države postopajo skupno, in gre za interes vsega kontinenta. Henderson je vzkliznil: »Sedaj je čas, da vlade enkrat pokažejo, da mislijo resno, da se s tem zopet pridobi splošno zaupanje.« Če se to ne doseže, resno dvomi, da bo v bodočnosti Evropa sploh kedaj prišla do boljšega in prijateljskega sodelovanja.

Marinkovićev govor

Nato je izjavil dr. Marinković, da ključ, ki ga je priporočala svetovna gospodarska konferenca za rešitev krize, pač ni bil primeren in da je torej treba iskati drug ključ. Colijnsova teorija je preveč ortodokсна in gospodarske razmere raznih držav so preveč komplicirane, da bi se mogla priporočati tako enotna rešitev. Treba je vpoštevat socialne, gospodarske in geografske diference posameznih držav. Dr. Marinković je predvsem vztrajal na tem, da bi se vprašanje razmerja preferenčnih carin proglašilo za sistem največjih ugodnosti. Navajal je trgovinske pogodbe Jugoslavije z raznimi državami kot dokaz, da se klavzula največjih ugodnosti ni porabljala skoro nič ali samo deloma.

Nato se je razprava odgodila do ponedeljka popoldne ob 16. uri. Uro prej se bo sestal odbor ki se bo posvetoval o tem, ali naj se povabita na konferenco Rusija in Turčija. V ponedeljek dopoldne se bo začelo zasedanje Sveta Društva narodov. V torek se bo načelo poljsko-nemško vprašanje.

Dva labora

Zeneva, 17. jan. AA. Razpravo, ki so jo vodili na današnji seji komisije za Evropsko unijo o vprašanju vabila k sodelovanju Turčije in Sovjetske Rusije, smatrajo za grobni kamen predloga g. Brianda o Evropski uniji. Dejstvo, da se je komisija na svoji prvi seji ločila glede vabila k sodelovanju Turčije in Sovjetske Rusije je pokazalo težkoče, ki se bodo pojavile in grozile razdvajiti Evropo na dve skupini držav, ene, ki so za revizijo in druge, ki so za ohranitev sedanjega stanja.

de. Ali se bo združila na narodnostnem principu in na osnovi evropske tradicije in zapadne krščanske kulture, ali pa jo bo združila tretja internacionalna. Bolj in bolj se zdi, da bo Evropi voliti samo med tima dvema možnostima.

Zato bi bilo jako želeti, da vodilni državniki ne slede fanatičnemu egoističnemu nacionalizmu, ki tako ovira zblizanje narodov in katerega je tudi sv. oče ostro obsodil. Milijoni oči gledajo danes na Zenevo. Strašno odgovornost sprejemajo krmarji držav nase pred zgodovino. Naj bi se držali starega krščanskega načela: kjer je potreba: edinstvo, v dvomih vprašanjih — prostost, v vsem na lubezen.

Nj. Vel. kraljica - kumica zastave J. S.

Belgrad, 17. jan. l. Jutri se bo v Belgradu vršila manifestacija Jadranske straže. Belgrajska podružnica dobi namreč jutri novo zastavo, ki ji bo kumovala kraljica Marija. V teku današnjega dne je prispelo v Belgrad veliko število delegacij iz vseh krajev naše države, da se udeležijo veličastnih manifestacij za naše morje.

Dr. Milan Protić novi ravnatelj Nar. banke

Belgrad, 17. jan. l. Glavni odbor Narodne banke je imel danes dopoldne sejo, na kateri je poleg tekočih vprašanj sklepal o nekaterih važnih vprašanjih. Sklenjeno je, da se za ravnatelja Narodne banke imenuje dr. Milan Protić, dosedanji vršilec dolžnosti generalnega ravnatelja.

Novi ravnatelj dr. Protić je sin pokojnega Stojana Protića. Rodil se je leta 1898. Svoje studije je končal v Parizu. Do sedaj se je odlikoval v organizaciji Narodne banke, kjer je že več let uradnik. Sprejeta je bila letna bilanca Narodne banke, ki bo objavljena v »Službenih Novinah«. (Glej gospodarski del na 6. strani.)

Na seji se je sklenilo, da napredujejo ravnatelji podružnic v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju. Določil se je dnevni red običnega zbora, ki bo 8. marca. Izplačilo dividend v znesku 460 Din. V fond kralja Aleksandra I. pri Narodni banki za podporo gospodarstva se votira 1.000.000 Din. Za delo na standardizaciji deževnih prielkov 1.000.000 Din. Sklenjeno je dalje, da se tiskajo novi tisočdinarski bankovci, ki bodo slični francoskim. V kratkem pridejo v promet novi bankovci po 10 in 100 Din, na katerih bo naslov »Krajevina Jugoslavijac«.

Francoski intelektualci za mir

Pariz, 17. jan. kk. Tednik »Notre Temps« objavja oklic s podpisami najznamenitejših zastopnikov francoskega literarnega in umetniškega življenja, ki smatra za zločin, da se v Evropi komaj 10 let po sklepu miru na novo čuje bojni klic. Oklic izjavlja, da je dolžnost vsakega francoskega intelektualca, da mora z vsemi sredstvi delovati proti ponovitvi katastrofe, ki bi sedaj pomenila uničenje vse človeške civilizacije in kulture. Oklic izreka pričakovanje, da bodo tudi v drugih državah intelektualci pobijali izgrede nacionalizma. Ne politika prestiža in orožja, temveč samo politika pameti in sporazuma je dostojna za velik narod.

Pred procesom v Rimu

Rim, 17. jan. kk. Dne 2. januarja se bo začela pred izjemnim sodiščem za varstvo države razprava proti 12 komunistom, ki so obtoženi prekratne propagande v tržaški pokrajini. Zanimivejša pa bo sodna razprava pred istim sodiščem proti skupini takozvanih milanskih intelektualcev republikanskih tendenc, ki so obtoženi, da so organizirali in pripravljali teroristične akte in napade na Mussolinija, za kar je določena smrtna kazen.

Brzjojavka

Pred prezidavo hotela smo cene sobam znižali za ca. 15—20%

Hotel Slon, Ljubljana
kopališče, restavracija in kavarana
se cenjenim gostom priporoča

Pretekli teden

Doma

Najznamenitejši dogodek notranjepoliticega pomena za nas je brezdvomno potovanje gospoda bana dr. Marušiča po Prekmurju, po dravski in mežiški dolini. Banov obisk je veljal našim obmejnim krajem. Sprejem je bil povsod priščen in odkritosrčen. Povsod je g. ban slišal glasne izraze nevernjlive udanosti ljubljenski vladarju Jugoslavije ter dobil zagotovila, da se bo branila domovina na najbolj izpostavljeni točki kraljevine. Ta rod je tam stal na straži, branil vsako ped zemlje, se pustil preganjati in poniževati, a vzdržal je, ohranil je jezik svoj in svojo zemljo. Nikjer drugod ljubezen do domovine ni tako vkoreninjena v srca, kakor na naši meji, kjer je bilo treba zanj žrtvovati vsak dan. Merilo ljubezni pa niso besede, niti izjave, ampak pripravljenost za žrtve in žrtve same, katere ljubezen nalaga. G. ban se je na lastne oči prepričal, da naša severna meja dobro drži, da je v rokah rodov, ki skozi stoletja niso klonili tuji sili. Brez dvoma je dobil tudi vtis, da je katoliški duhovnik bil na naši severni meji od nekaj vodja predstave, voditelj obrambnega l. ja. vsuhtih on edini med vsemi izobraženci. Nikomur se ne bo posrečilo, da loči zgodovino naših obmejnih krajev od patriotizma, tihega in delavnega patriotizma naše duhovščine, od delovanja in garanja, zopet tihega od priznanj neodvisnega delovanja naše duhovščine v prostvetnih in gospodarskih društvih, katere je mtkoma in v brk vsem težavam razpletla kakor živo mejo po naših severnih pokrajinah. Tudi poslednja dva akta, končno veljavna priklopitve Prekmurja in Mežiške doline kraljevini Jugoslaviji je neizbrisljivo vezana na dva duhovnika, dr. L. Ehrliha in dr. Slaviča, ki sta se zanj borila na mirovni konferenci v Parizu. Ta dejstva moramo poklicati nazaj v spomin, da se v dnevnem šundru ne pozabijo. Mi bi bili tudi veseli in srečni, če bi smeli in mogli danes s svojimi poslati tudi čestitke g. bana naši narodni zavedni in v požrtvovalnem patriotičnem delu preizkušeni duhovščini. Mi smo prepričani, da so prve izostale le po pomoti in da to, kar je zamujeno, ne bo odloženo.

IV mednarodni politiki

smo pričeli dveh velikih dogodkov, ki se oba odigravata v Zenevi in sicer v okviru Društva narodov. Dve veliki stremljenji si stojita nasproti istočasno pred istimi mednarodnimi politiki na istem zasedanju Društva narodov. Prva misel je posvečena miru, organizaciji miru v Evropi, iskanju sredstev, s katerimi bi mogli za vse večne čase odstraniti vsa nevarnost vojnih grozov. Ta želja je skrita v takimimovanem vseevropskem ali panevropskem pokretu, katerega propagira francoski zunanji minister. Mi vemo, koliko je vreden ta pokret v sedanjem položaju. Toda etična vrednost pokreta se ne sme presojati po neuspelih, ki ga spremljajo vsled neugodnih prilik, ampak po njegovi notranji moralni dobrini. Panevropski pokret, akoravno je mogoče danes v sedanjem položaju le maska za nekaj drugega, je am po sebi globoko krščanski. Kot takega ga moramo ljubiti in vsak v svojem okolišču zanj tudi delati. On je močan zunanji pojav tega etičnega stremljenja, ki se pretala po našem sodobnem človeštvu in ki napoveduje solidarnistično dobo, ki se polagoma pred nami odpira. Bodoča doba bo naša doba, krščanska, če jo bomo znali pravočasno pokristjaniti in panevropski pokret bo naš, bo krščanski, če mu bomo zmili brez nepotrebnega skepticizma dati krščansko vsebino.

Druga velika ideja, ki se poraja v Zenevi, je tej prvi nasprotna. Na zunanje se bo pokazala v blesteči obliki neseočne ljubezni do narodnih manjšin, vzhicnega ogorčenja nad suženjstvom v Liberiji. Če jo pa razgalimo in ji odvzamemo vse okraske, potem se nam bo predstavila v podobi razdiranja vsega obstoječega. Nemčija bo udarila po Poljski, ne zato, ker so ji pri srcu Nemci na Poljskem, ampak ker hoče seči po pokrajinah, katere ji je svetovna vojska iztrgala. Italija bo nastopila proti Panevropski ne zato, ker ne veruje v njeno močnost, ampak ker bi rada iz ponovnega rušenja obstoječega odnesla zase nove dobičke. Na eni strani torej Evropa, ki se zbira, ki se spreminja v organično enoto, na drugi strani Evropa, ki razdvaja, ki cepi, ki poteguje meje na kmalu potegovala strelske järke. Naša kraljevina se nahaja hvala Bogu med onimi, ki zbirajo.

Čimbolj zasledujemo inozemske dogodke, timbolj se odkriva pred nami resnica, da bo katolicizem moral preboleti težke čase. Na francoskem se je pojavila levčarska struja, ki ne skriva

Kulturno bojnih namenov

v Angliji, deželi širokogrudnosti in verske tolerance, se istotako kažejo tendence, ki merijo v to smer. Komaj je konflikt na Malti nekoliko pocelil rane, že se oglašajo novi gromi, ki napovedujejo oster boj za enakopravnost katoliških privatnih šol. V Litvi je kulturni boj v največjem razmahu. Katoličani so bili porinjeni iz javnega življenja, vzeta so jim bila vsa društva in sedaj se je začelo šepreganjaje ljubovščine. V Rusiji komunistem nadaljuje svoj brezobziren boj proti vsaki veri. Internacionalni brezbožnikov bo tam kmalu istovetna

Jugoslavija most med katolicizmom in pravoslavjem

Predavanje gd. Annie Christitsch dne 9. jan. v Londonu, o katerem je »Slovenec«² že poročal.

Govorica uvodoma ugotavlja, kako so Srbi, Hrvati in Slovenci skozi dolga stoletja sanjali o skupni domovini. Največji med prvoboritelji je djakovski škof Strossmayer, veliki prelat, bogoslovec in Jugoslovan.

»Zgled velikega Strossmayerja ni ostal osamljen. Med katoliškimi prelati, kot je bil rajni škof Mahnič, ali sedanji zagrebški nadškof Bauer in bivši ljubljanski knezoškof in sedanji nadškof Jeglič, bomo vedno našli voditelje in boju za razširjenje katoliških idealov in neustrašene zagovornike jugoslovanske misli.«

Veličastni samostani in cerkve, katere je srbski narod postavil v 13. stoletju, dokazujejo kako daleč je segla zapadna kultura. Najlepša cerkev v Dečaninu je bila sezidana po načrtih nekega kotorskega frančiškana.

Predavateljica nato preide na zgodovino političnega združenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vmes je vpleteno mnogo dragocenih opazk o dogodkih, ki so dovedli do verske ločitve med Jugoslovani od časov Dušana Silnega, katerega so rimski papeži še naslavljali s »Carissimo in Christo Filio nostro«² pa gor mimo delovanja nadškofa Save, katerega opevajo tudi narodne pesmi iz Dalmacije. Bizantinska in zapadna latinska kultura sta trčili skupaj šele v srednjem veku. Oba cerkvena obreda sta bila enako v časteh. V Srbiji bržkone bolj ko pa kjerkoli drugod. Potem pride doba trpljenja. Kosovo, boj za najsvetejše pravice v Srbiji. Boj za narodno samobitnost v Bosni. »Za krst časi in za slobodu zlatnu«² je bilo geslo pravoslavja v teh časih preganjanja. Dr. Alaupovič piše, da je zgodovina Bosne napisana s krvjo katoliških frančiškanov. Tako so eni in drugi, pravoslavci in katoličani, doprinesli svoje za obstoj jugoslovanske misli, ki se je ohranila skozi stoletja in med svetovno

vojno zvezetela v nepričakovano lepi bujnosti. Jugoslavija je danes dejstvo. In ta Jugoslavija je krščanska država, ki veže bizantinsko versko obeležje na latinski zapadni kulturni svet. Božja previdnost jo je torej odločila, da tvori most med pravoslavjem in katolicizmom.

Predavateljica nato dokazuje, kako se obe veri polagoma druga drugo približujeta, kako stalni stiki med jugom in severom podirajo predsodke. Katoličani prihajajo na jug, odpirajo se nove župnije, nove škofije, predsedki padajo, prozelitizma ni. V Belgradu je 30.000 katoličanov, 4 katoliške cerkve, naselili so se katoliški redovi. Katoličani imajo nalogo, da ne delajo propagande za spreobrnitve. Pravoslavci se ne spreobraščajo, ampak se vračajo k edini Cerkvi. Miss Christitsch navaja zgled ljubljanskega prote dr. Jankoviča, ki se udeležuje javnih katoliških procesij ter v katoliških procesih predava o češčenju Matere božje.

»Veliko pripomagnjo k medsebojnemu spoznavanju tudi katoliški škofje v mešanih verskih krajih. Tako je znano, da djakovski škof dr. Akšamovič nikdar ne zamudi prilike obiskati tudi pravoslavne cerkve, ako se nahaja v kraju, kamor ga je zanesla njegova škofvska služba. Na kolodvoru ga sprejmejo civilne in vojaške oblasti, katoliška in pravoslavna duhovščina. Nato gredo vsi v katoliško cerkev, kjer se vrši Te Deum. Od tam ga popeljejo v pravoslavno cerkev, kjer ga posadijo na škofovski prestol. Vsakokrat se mu izroči spomenica, v kateri se naglašja skupna udanost krščanski veri.

»Meni je še nedavno škof dr. Akšamovič sam pripovedoval, kako velike uspehe je že dosegel s tem ravnanjem. Tudi pravoslavni patrijarh Varnava je posetil katoliško cerkev v Karloveh, kar je napravilo najboljši vtis na obe veroizpovedi. Pred nekoliko meseci so se vršili skupni sestanki med katoliško in pravoslavno hierarhijo, in sicer z ozirom na žolski zakon, ki predvideva verouk v državnih šolah. Katoličani ljubijo zavne verske ma-

nifestacije. Znano je, s kako globokim spoštovanjem gledajo pravoslavci na katoliško procesijo z Najsvetejšim v Belgradu, kateri prisostvuje kraljev zastopnik, člani vlade in oddelki vojske in mornarice. Pravoslavci pobožno padajo na kolena, kadar se najsvetejše približuje.«

»Stalni stiki so se ustanovili med posameznimi univerzami. Prof. Mgr. Grivec, eden od največjih živčnih poznavateljev pravoslavja, katerega znanstvena dela so bila posebno priporočena od Svete Stolice, ima stalne zveze s pravoslavni učenjaki. Drugi učenjak svetovnega slovesa, dr. Šimrak, se je specializiral na zgodovino prvih stoletij krštanstva. Njegova raziskovanja v vaticanskih arhivih so odkrila rezultate, ki na splošno ne zvenijo prijetno na ušesa nekaterih njegovih pravoslavskih kolegov. Šimrak je namreč nespodbitno dokazal, da so prorimske tendence obstojale med Srbi še dolgo časa po razkolu.«

Predavateljica primerja odnose med obema verama v drugih državah in pride do zaključka, da nikjer teren za zblizanje ni tako dober kakor v Jugoslaviji.

Jugoslavija je torej v resnici edina država, v kateri se katolicizem in pravoslavje v enaki meri, brez predsodkov in brez ljubosumja udeležujeta narodnega življenja in udeleženja. Samo v Jugoslaviji živi obe veroizpovedi približno v enakem številu, imata iste narodne in plemenske ideale in ista krščanska načela. Obe sta prelivali kri na svojo vero. Protestantizem ni vplival ne na eno ne na drugo. Združitev ne bo prišla ne danes ne jutri, toda ne pozabimo, da zgodovina cerkve ne računa po letih ali po desetletjih. Cerkev računa s stoletji. Jugoslovanski katoličani so prepričani, da so v službi te velike misije, da imajo nalogo, zgraditi most preko prepada, ki loči obe cerkvi ter tako pospeševati trenotek, katerega je božja previdnost izbrala za končno vrnitev pravoslavja k ve soljni cerkvi.

Potres popolnoma porušil mesto

Potres združen z izbruhom največjega mehiškega vulkana - Pred potresom mraz, sneg in poplave

Newyork, 17. jan. V četrtek je bil v Mehiki silen potres, kakor ne pomnijo enakega od l. 1911. dalje.

V vseh južnih državah Mehike je potres prekinil vse ceste in železniške zveze. Zato se škoda, ki jo je povzročil, ne da še prav preceniti kakor se tudi še ni moglo ugotoviti število ubitih ljudi.

V mestu Mehiki samem je potres porušil mnogo hiš in so bili mnogi ljudje zasuti; veliko število je ranjenih, smrten slučaj pa je dozdaj znan samo eden.

Središče potresa je bilo severovzhodno od mesta Ouhaka, ki šteje 40.000 prebivalcev in je popolnoma porušeno, dasi je potres, kakor je radiotelegrafično sporočil vojaški guvernir države Ouyaca, general Evansto Peres, trajal samo 3 minute. Prebivalci so v divjem strahu zbežali v prosto polje. Vojaki, ki je začelo takoj pomožno akcijo, je izvleklo dozdaj iz ruševin par desetih oseb, deloma mrtvih deloma težko ranjenih, veliko pa jih je še zasutih.

Večja poslopja v Ouhaki so se popolnoma porušila, tako tudi vladna palača, tako da guvernir in drugi uradniški kampařno na prostem v šatorih. Vojaki so postavilo veliko šatorišče tudi za ostalo prebivalstvo.

Več ali manj močni sunki so še čutili tudi v ostalih državah Mehike in v federalnih okrajih Vera Cruz in San Pico. Povsod je prebivalstvo panično bežalo na plan, dasi potres ni napravil tu veliko škode.

V mestu Mehiku so prvi sunki začutili ob 6.51 minut, toda potres je dosegel svoj maksimum eno minuto pozneje, štiri minute potem pa je sunkomer

potresnega observatorija v Tacayuti zaradi sile potresa prenehaj funkcionirati.

Veliko avtomobilov so sunki prevrnili, tako da so se razbili, šoferji in pasažirji so bili eni težko drugi lahko ranjeni. Panika je bila tem večja, ker je bil prekinjen električni tok. Ljudje, ki so bežali iz hiš, so se vrgli na kolena, proseč Boga, naj jim prizaneha.

Med potresom se je videla na nebu svojevrstna rumena svetloba, iz katere so švigale žareče strele, kar je trajalo nad eno uro. Obenem se je odrgal oblak. Voda v vodnjakih pa je usahnila oziroma je poniknila v zemljo. Prevrtli so se tudi nekateri spomeniki.

Potres je prinesel korist samo kaznjencem v zaporih. Ti so se ob potresnih sunkih in paniki ječarjev hitro zavedli, da bi jim to moglo prinesiti svobodo, in ko se je podrl neki zid, so neovirano zbežali ter se razkropili na vse štiri vetrove.

Potres so čutili tudi inozemski observatoriji. Tako n. pr. je observatorij v Firenci zaznamoval daljni potres, katerega valovi so aparate zmotili za dobo nad pet ur, to se pravi, da so najmanj dvakrat obkrožili zemeljski globus.

Izvor omenjenega rumenega svita se je kmalu pojasnil. Potres je bil namreč združen z izbruhom ognjenika Popocatepetla. Zanimivo je tudi, da je pred potresom vladala nenavadna zima in je padel sneg, kar je v mestu Mehiki zelo redka prižanka. Potresni val je tekel vzdolž teka reke Rio Panuco.

Kakor rečeno, je bil to najjačji potres po letu 1911. Takrat je bilo porušeni 41 mest, ubitih pa 2000 oseb.

Viharji tulijo nad Evropo

Orhan prevrgel vlak, poškodoval parnike, rušil ceste in hiše

Berlin, 17. jan. kk. Preteklo noč je divjal po vsej severni Nemčiji hud orkan. V Berlinu so bili gasilci in reševalna društva neprestano zaposleni. Na nekem predmestnem kolodvoru je vihar raztrgal lesen most. Na Friderikovi cesti se je podrl stolp vogalne hiše, pri čemer je bil neki delavec težko ranjen. Na okoliški lokalni železniški progi je vihar prevrgel vlak, pri čemer je bil vlakovodja ubit. Ob dolnji Labi in na morskali Severnega morja je povzročil vihar velike motnje v prometu. Promet z ladjami je prekinjen. V hamburškem pristanišču je vihar odrgal več parnikov z brega.

London, 17. jan. kk. V Angliji je bil zopet velik vihar, ki je napravil mnogo škode in oviral promet na morju. Ko je oceanski parnik »Vorška vojvodinjac«² proge Canadian-Pacific hotel pluti iz

v komunistično internacionalo. Kako naj pozabimo omeniti kulturni boj, ki se bje na naši meji, kjer se pod pretvezo fašističnega nacionalizma preganja slovenska duhovščina in slovenski jezik v bogoslužju. Vrhunec še ni bil dosežen.

pristanišča v Liverpoolu, je vihar potisnil kljun na pomol in ga do sedaj niso mogli oprostiti.

Pariz, 17. jan. kk. V Alžiru so se včeraj utrgali oblaki ter je nastala strahovita poplava, tako da so nekatere ceste bile dva metra pod vodo. Poškodovana je mestna hiša predmestja Karroe in mnogo trgovskih lokalov na glavni prometni cesti. V silno naraslih vodah reke Harach je bilo videti več človeških trupel.

Romunija se ponuja sovjatom

Carigrad, 17. jan. kk. Romunska vlada je poslala Turčiji prošnjo, da bi v Moskvi posredovala v svrhu, da bi prišlo do rusko-romunske prijateljske pogodbe in pogodbe o nenapadanju. Romunska želja odgovarja novim balkanskim načrtom Turčije, ki bi rada preprečila vsako nevarnost konflikta v jugovzhodni Evropi. Zblizanje med Bukareštom in Moskvo pa je nemogoče, dokler bo Romunija odklanjala rusko zahtevo po ljudskem glasovanju v Besarabiji. Turško posredovanje bi bilo torej zaenkrat brezuspešno.

Angleži iščejo nove trge

London, 17. jan. AA. Danes odpotujeta angleška princeza v Santander, kjer se bosta vkrcala na križarko »Oropesa«. V prihodnjih šestih tednih bo waleški princ potoval po državah Južne Amerike. Obiskal bo Ande in jezero Titicaca. Trgovski krogi polagajo največjo važnost v to, da bo princ otvoril velerazstavo britske trgovine v Buenos Airesu.

London, 17. jan. AA. Na podlagi razgovorov med britsko industrijsko zvezo in kanadskimi ministri, ki so se udeležili imperijalne konference, je bilo sklenjeno, da odpotuje v Kanado odposlanstvo britskih industrijevcev pod vodstvom predsednika britske industrijske zveze Sira Jamesa Lithgowa. Razpravljalo bo s kanadskimi industrijci o raznih problemih, ki interesirajo obe državi.

Med kolezi gospodarske krize

London, 17. jan. os. Glavno tajništvo predniške strokovne zveze javlja, da so se pogajanja med podjetniki in zastopniki delavstva razbila. Delavci so namreč predlagali, da se naj vrši glasovanje za ali proti predlogu predniških podjetnikov, ki so hoteli zvišati število predilnic, katere naj posamezni delavci nadzorujejo, da bi s tem mogli odsloviti še nekoliko delavskih moči. Delodajalci niso pristali na zahtevo delavstva ter so napovedali, da od danes naprej zaprejo predilnice ter izločijo pol milijona delavcev iz službe. V javnosti vlada velike ogorčenje nad brezsrčnim postopanjem podjetnikov, ki hočejo svoji koristi na ljubo strnoglavitvati angleško industrijo v popolno propast.

Dunaj, 17. jan. m. »Alpine Montanc«² je danes odpovedala kolektivno pogodbo in vse delavstvo odpustila. Pri sprejanju delavcev nazaj bo sklepala individualne pogodbe. Plače bo reducirala za 10 do 12 odstotkov.

Zinoviev

Moskva, 17. jan. AA. V poučenih krogih trdijo, da je Stalin te dni poveril Zinovievu važno mesto v tretji internacionali. Zinoviev bo odpotoval v inozemstvo, kjer bo stopil v stike z agenci tretje internacionale. Listi tolnažijo Zinovievovo misljo v inozemstvu kot začetek nove agitacije komunistične internacionale.

Nabava platna in branikov za državne zastave

Belgrad, 17. jan. Direkcija drž. železnic v Sarajevu razpisuje javno ofert. licitacijo za nabavo platna za državne zastave in zastore pri oknih. Licitacije se vrši 7. febr. t. l. ob 11 dopoldne v gradbenem oddelku omenjene direkcije. Licitanti so dolžni položiti kavnico na glavni blagami direkcije ali glavne direkcije v Belgradu do 10 dopoldne istega dne. Kavnica znaša za naše državljanke 5%, za inozemske pa 10% ponudene vrednosti. Točni pogoji se dobe proti 10 Din v finančnih znakih dnevno dopoldne v gradbenem oddelku direkcije v Sarajevu s. 14/III.

Direkcija državnih železnic v Sarajevu razpisuje dve javni ofertalni licitaciji za nabavo branikov in posameznih delov tipa »Kurbel«. Licitacija se vrši 5. februarja t. l. ob 11 dopoldne v gradbenem oddelku omenjene direkcije. Licitanti so dolžni položiti kavnico na glavni blagami direkcije ali glavne direkcije v Belgradu do 10 dopoldne istega dne. Kavnica je za naše državljanke 5%, za inozemske pa 10% ponudbene vrednosti. Točni pogoji se dobe proti 10 Din v finančnih znakih vsak dan dopoldne v gradbenem oddelku direkcije v Sarajevu soba 14/III.

NAZNANILO!

Vsled oddaljenosti in slabih prometnih zvez z Mokronogom je bil otežkočen ogled našega blaga. Zato smo otvorili v LJUBLJANI, DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 31 (Zidarjeva hiša - poleg Zalogo, Gospodarske zveze)

kjer si naši cenjeni odjemalci, ob priliki poseta Ljubljane, lahko ogledajo naše prvovrstne izdelke

MOKRONOŠKA TOVARNA USNJA, prej F. Penca, MOKRONOG-LJUBLJANA